

สุภาภักดิ์ ทองทิพย์ 2554: มโนทัศน์เรื่องสิ่งแวดลอมในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับ
คริสต์ศาสนา ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา) สาขาวิชาปรัชญา
และศาสนา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเวศ อินทองปาน, Ph.D. 121 หน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษามโนทัศน์เรื่องสิ่งแวดลอมในพระพุทธศาสนา
2) เพื่อศึกษามโนทัศน์เรื่องสิ่งแวดลอมในคริสต์ศาสนา และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและ
ความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์สิ่งแวดลอมทั้งสอง และการอนุรักษ์สิ่งแวดลอม

ผลการศึกษาพบว่า มโนทัศน์ทั้งสองมีความเหมือนกันและแตกต่างกัน มโนทัศน์สิ่งแวดลอม
ในพระพุทธศาสนา อธิบายธรรมชาติว่าเป็นสิ่งมีค่าในตัวเอง ต่างมีความสัมพันธ์อิงอาศัยกันและกัน
ตามกฎธรรมชาติหรือขั้น 5 คือ การกระทำร่วมกันแบบองค์รวม และสรรพสิ่งต่างดกอยู่ภายใต้กฎของ
ไตรลักษณ์หาตัวตนที่ยั่งยืนไม่ได้ มนุษย์ต้องมีสัมมาทิฐิและดำเนินตามหลักพุทธจริยธรรมและศีล
ด้วยท่าทีที่เป็นมิตรต่อกัน และเพิ่มคุณภาพชีวิตของตนด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา และการประจักษ์แจ้งถึง
ความเป็นอนัตตาในที่สุด ส่วนมโนทัศน์เรื่องสิ่งแวดลอมในคริสต์ศาสนา ถือว่าสรรพสิ่งและมนุษย์
เป็นสิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้น และพระเจ้าได้ให้อำนาจแก่นมนุษย์ในการปกครอง ดูแลสรรพสิ่งที่พระเจ้า
ได้สร้างขึ้น ดังนั้น สรรพสิ่งจึงไม่มีค่าในตัวเอง ต่างมีอยู่เพื่อรับใช้มนุษย์ แต่ในขณะเดียวกัน มนุษย์ต้อง
รักษาดูแลสรรพสิ่งที่พระเจ้าได้สร้างให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ไม่เป็นพิษด้วยหลักคริสตธรรม

ประเด็นที่เหมือนกันของมโนทัศน์ทั้งสอง คือ ต่างมีจุดมุ่งหมายทางจริยธรรมต่อสิ่งแวดลอม
ไม่แตกต่างกัน คือ ต่างมุ่งดำรงรักษาธรรมชาติสิ่งแวดลอม โดยการไม่เอาเปรียบเพราะถือว่าธรรมชาติ
และสิ่งแวดลอมมีคุณค่า ต้องทะนุถนอม ไม่ทำลายให้เป็นพิษ

ส่วนประเด็นที่ต่างกัน คือ ในทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาทมิได้มองว่ามนุษย์อยู่เหนือ
ธรรมชาติ และธรรมชาติไม่ดำรงอยู่เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ เพราะความสุขที่แท้จริงอยู่ที่ตัว
มนุษย์เอง ด้วยการตระหนักรู้ความเป็นจริงของชีวิตและสรรพสิ่งตามหลักไตรลักษณ์ ที่สามารถกำจัด
ต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดลอมได้ ส่วนทัศนะของคริสต์ศาสนา มีมโนทัศน์ต่อมนุษย์ว่าถูกสร้างมาจาก
ฉายาของพระเจ้า และมีเหตุผลและจิตวิญญาณ ในขณะที่โลกธรรมชาติไม่มีเหตุผลและวิญญาณ และ
สรรพสิ่งเป็นเครื่องมือที่นำมนุษย์ไปสู่จุดหมายเท่านั้น มนุษย์จึงต้องการเอาชนะและครอบครอง
ธรรมชาติ